

Motion till riksdagen 2021/22:4572

av **Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2021/22:168 En ökad differentiering av strandskyddet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som medför att strandskyddet görs om i grunden och att möjligheterna till etablering av boende och verksamheter i strandnära läge blir mer förutsägbart genom en tydligare lagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Inledning

I propositionen lämnas lagförslag om ökad differentiering av strandskyddet så att olika områdets varierande skyddsbehov ska få genomslag och det ska skapas bättre förutsättningar för strandnära bostäder och näringsverksamheter, främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar, i områden med lågt bebyggelsestryck. Det lokala inflytandet ska öka genom förslagen och det ska bli betydligt enklare att bygga strandnära i gles- och landsbygd och i små tätorter.

Det föreslås att lättnader i strandskyddet ska gälla i s.k. strandnära utvecklingsområden. Strandskyddsområdet vid små insjöar och smala vattendrag minskas till 25 meter och det blir lättare att få dispens eller upphäva det återstående strandskyddet vid sådana vatten, under förutsättning att fri passage säkerställs. Regeringen föreslås också kunna meddela föreskrifter om att strandskydd inte ska gälla vid insjöar eller vattendrag som har anlagts eller restaurerats för vissa syften, bl.a. för att genomföra klimatanpassningsåtgärder.

Det föreslås att strandskyddet ska stärkas och förtydligas i områden av särskild betydelse för djur- och växtlivet och i områden där bebyggelsestrycket är högt eller efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor.

Redogörelse

Utredningen som ligger bakom propositionen ska enligt direktiven (dir. 2019:41) ”föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet i miljöbalken görs om i grunden”. De förslag till ändringar i lagstiftningar som presenteras i propositionen kan inte sägas ”medföra att strandskyddet görs om i grunden”. Tvärtom framstår förslaget som ett lappande och lagande i befintlig lagstiftning på området, alltså miljöbalken och plan- och bygglagen. Ett av de för både landsbygd och stadsnära områden mest avgörande förslagen i utredningen, att upphäva allt strandskydd runt sjöar upp till en hektar samt vattendrag upp till två meters bredd, har i propositionen blivit att strandskydd ska råda 25 meter upp på land och 25 meter ut i vattnet. Det förefaller som en kompromiss för att tillfredsställa de två partier som slitit det nuvarande regeringspartiet åt helt olika håll när det gäller strandskyddsfrågan.

Förslaget om ”strandnära utvecklingsområden”, en justering av det som tidigare benämndes ”landsbygdsutveckling i strandnära läge”, framstår som lika trubbigt som det tidigare begreppet. Följderna om propositionen skulle antas är fortsatt rättsosäkerhet beroende på vilken länsstyrelse som hanterar ett specifikt ärende. Det framstår som omöjligt för länsstyrelserna att navigera för att kunna fatta liknande beslut över landet med dessa föreslagna lagstiftningar där det finns så många olika undantag och faktorer att ta hänsyn till i varje enskilt fall, varför Kristdemokraterna väljer att avslå propositionen i sin helhet och be regeringen att återkomma med ett nytt förslag där strandskyddet verkligen ”görs om i grunden”.

När man jämför propositionens förslag med hur ett antal berörda remissinstanser har kommenterat utredningens förslag så har inte några stora förändringar kommit till stånd.

Så här skriver Småföretagarnas Riksförbund i sitt remissvar på utredningens förslag: ”Grovt förenklat kan man säga att problemet är att man inte orkar göra upp med nuvarande system, utan bara inför fler undantag till gällande huvudregel, som är att det är förbjudet att uppföra nya bostäder eller andra anläggningar närmare vattnet än 100 meter. Är då inte fler undantag en bra sak som gör systemet mer flexibelt? Tidigare försök att liberalisera strandskyddet har gjort systemet svårare och mer godtyckligt. Bäst vore att ta ett nytt omtag istället för att försöka lappa och laga i ett system som redan idag är obegripligt. Det går att skriva böcker om alla närmast bisarra strandskyddshistorier där diken har lagt en död hand över mindre byar eller där dåligt klippta gräsmattor kan leda till att dispositionen över den egna tomten frångår markägaren. Problemet med dagens system är dess praxis och i första ledet hur våra respektive länsstyrelser använder densamma i sina bedömningar. Att lappa och laga i det befintliga systemet kommer otvivelaktigt att leda till snarlika problem med gränsdragningar och bedömningar som idag.” Kristdemokraterna delar den bilden som beskrivs, att regelverket blir oförutsägbart.

Ytterligare en aktör som haft åsikter om utredningen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), en tung remissinstans då varje vatten som berörs av strandskyddsfrågan finns i en eller flera kommuner. ”Det grundläggande nytänkande som behövs för att strandskyddssystemet ska kunna bli en integrerad del av den fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen (PBL) med utrymme för anpassning till lokala förhållanden, god balans mellan exploatering och bevarande och hänsyn till total samhällsnytta, saknas fortfarande. Regelverket kommer inte att kunna förändras ’i grunden’ om det inte också ifrågasätts i grunden.” I de delar propositionen skiljer sig från utredningsbetänkandet tycks det vara åt ett sämre håll gällande möjligheterna att kunna utveckla

strandnära, i synnerhet på ett förutsägbart sätt. En av de saker som tidigare tolkats, i våra ögon onödigt strikt, är i vilka fall en väg kan anses vara en sådan barriär som bryter strandskyddet. Lantbrukarnas Riksförbund pekar på otydligheten att ange ”väg” som ett skäl för att upphäva strandskyddet. Praxis med den skrivningen har blivit att det ska vara en stor, asfalterad väg. LRF menar att även en mindre väg har samma barriäreffekt som en större så på andra sidan en ”allmän” väg, alltså en som är öppen för ”allmän trafik”, bör det inte råda strandskydd. Propositionen har ej tagit hänsyn till det förslag som LRF ger hur man kan förtydliga för att slippa hamna i otaliga rättstvister om vad som är en ”väg” som kan bryta strandskyddet.

Därutöver lyfter flera kommuner att förslaget inte ändrar strandskyddet ”i grunden”. Man är rädd för långa handläggningstider och hyser oro för hur de nya reglerna kommer att hanteras i praktiken när länsstyrelserna ska ta ställning till ansökningar att upphäva strandskyddet i olika områden.

När SOU 2020:78 presenterades var Kristdemokraterna positiva till utredningens ansats. Tyvärr har propositionen valt att i många fall välja en annan väg och inte tagit hänsyn till tunga remissinstansers synpunkter. Kristdemokraterna vill att strandskyddet ”görs om i grunden”. Strandskyddet för små sjöar och vattendrag upp till två meters bredd ska som grundregel tas bort. Vid särskilt värdefulla miljöer ska möjligheten att införa strandskyddet naturligtvis finnas kvar men det finns även annan lagstiftning som i sådana fall kan vara mer lämplig att använda än det trubbiga strandskyddsinstrumentet. Kommunerna måste få ett större mandat kring hur utvecklingen längs sjöar och vattendrag ska se ut, och det lokala inflytandet måste stärkas. Sammanfattningsvis vill vi se en mer rättssäker och tydlig lagstiftning där markägaren enklare kan förutse om en tänkt åtgärd kan vara möjlig eller inte.

Sammantaget landar detta i att Kristdemokraterna ser behovet att regeringen återkommer med ett nytt förslag som bättre möter vad som beställdes i regeringsuppdraget till utredaren, nämligen att ”strandskyddet görs om i grunden” och att ”det ska bli betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden”, vilket vi anser att propositionen på flera områden missar. Bland annat tas inte strandskyddet bort helt vid små sjöar och smala vattendrag, det är inte heller tydligt vilka vägar som bryter strandskyddet. Utredaren skulle även ”föreslå åtgärder som ökar lokalt inflytande”, vilket vi inte kan utläsa att propositionen innehåller.

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Camilla Brodin (KD)

Magnus Jacobsson (KD)

Larry Söder (KD)